Aan de raad van de gemeente Lingewaard

Onderwerp	Regionale Energiestrategie Arnhem-Nijmegen 2024
Portefeuillehouder	M.J.A. van den Bos
Zaaknummer collegevoorstel	ZS-1084031

Beslispunten

1. Akkoord te gaan met de brief met wensen en bedenkingen voor de Regionale Energiestrategie Arnhem-Nijmegen 2024, verrijking RES 1.0.

Inleiding

In Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) werken zestien gemeenten, de provincie Gelderland, drie waterschappen en netbeheerder Liander samen aan een Regionale Energie Strategie (RES). In de RES staat hoe we in onze regio van fossiele energie overschakelen op duurzame elektriciteit en duurzame warmte. Ook staat in de RES welke infrastructuur en opslag daarvoor nodig zijn. In de RES 1.0 hebben we afgesproken om in 2030 1,62 TWh duurzame elektriciteit op te wekken, dit heet het bod. De afgelopen jaren is er veel veranderd en hebben we te maken met ontwikkelingen onder meer op het gebied van netcongestie en de Transitievisie Warmte.

In het Uitvoeringsplan (april 2023) voor de RES Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen staat aangegeven hoe de afspraken uit RES 1.0 uitwerking krijgen. Hierin is benoemd dat de RES 2.0 een opvolging is op de RES 1.0. In tussentijd is deze verrijkte RES opgesteld. Het Nationaal Programma Regionale Energie Strategie (NPRES) schreef voor dat er elke twee jaar een nieuwe RES vastgesteld moest worden. Dit beleid is losgelaten en het is aan de regio's om de RES 1.0 te herijken en te voorzien van nieuwe kaders in een RES 2.0. De voortgang van het RES-bod wordt tweejaarlijks, nog steeds conform afspraak, in een voortgangsrapportage ingeleverd bij NPRES. Kwantitatief wordt de voortgang jaarlijks aangeleverd. Door bovenstaande ontwikkelingen en de afspraken uit het Uitvoeringsplan, ligt er nu een verrijking van de RES 1.0 en geen RES 2.0.

Voor de verdere uitwerking van de afspraken uit de RES 1.0 is het niet nodig om het kader (en daarmee het bod) van de RES 1.0 aan te passen. Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Wanneer er een RES 2.0 vastgesteld wordt, valt deze onder de Omgevingswet. Onder deze wet is de RES een vormvrij en vrijwillig programma en is een milieueffectrapportage verplicht. Omdat de kaders van de RES 1.0 in deze verrijkte versie gelijk blijven, vindt er nu geen herijking plaats van de Omgevingsverordening van de provincie en is de RES ook geen programma onder de Omgevingswet. Dus: de gemaakte afspraken en het bod van 1,62 TWh duurzame elektriciteitsopwek binnen de regio, blijven onveranderd. Wél hebben we de RES afspraken nader uitgewerkt, meer in samenhang bekeken en geoperationaliseerd. Dit wordt 'verrijking' genoemd.

Het bod van de RES 1.0 wordt steeds verder ingevuld met concrete projecten. Dit betekent dat het aantal projecten in de ambitiesfase daalt en dat steeds meer projecten in de pijplijn zitten. De realisatie van duurzaam opgewekte elektriciteit is gestegen naar 0,62 TWh in april 2024 (laatste inzicht voorhanden). Dit is 38% van het totaal. De projecten in de pijplijn tellen op tot 0,45 TWh, 28%. En nog 0,56 TWh oftewel 34%, van het bod bestaat uit initiatieven in de ambitiefase of openstaande ambitie zonder initiatieven. 0,92TWh van de projecten heeft een toegezegde (of al gerealiseerde) transportcapaciteit vanuit Liander, voor 0,70 TWh geldt dit nog niet.

We benaderen de Regionale Energiestrategie Arnhem-Nijmegen 2024, verrijking RES 1.0 (*hierna te noemen:* RES 2024) vanuit het energiesysteem, ofwel de combinatie van systemen waarmee we in onze energiebehoefte voorzien (gas, elektriciteit en warmte) met als pijlers duurzame opwek en warmte.

Beoogd effect

Het RES geeft inzicht in de verwachte hoeveelheid opwek grootschalig elektriciteit en de bronverdeling. Daarnaast geeft het ook richting aan het regionale warmtetransitiepad en brengt het samenhang in het energiesysteem. Een nieuw energiesysteem is noodzakelijk om de Lingewaardse doelstellingen electriciteitsneutraal in 2030 en energieneutraal in 2050 te behalen.

Argumenten

1.1 Een verrijking is gewenst want er is veel veranderd sinds de vaststelling van de RES 1.0

- Er is een milieueffectrapportage (Plan-MER) opgesteld op basis van de RES 1.0;
- De provincie Gelderland heeft een restrictiever beleid vastgesteld (op basis van bestuursafspraken) voor de ontwikkeling van zonne-energie op natuur- en landbouwgronden;
- Strengere landelijke windnormen en de invloed van de wespendief leiden tot een beperking van de mogelijkheden voor windenergie;
- Problemen met netcongestie zorgen voor beperkingen op het elektriciteitsnet. Deze netcongestie heeft grote invloed op zowel toelevering op het elektriciteitsnet als op afname van stroom van het elektriciteitsnet;
- Gemeenten stelden na de RES 1.0 Transitievisies Warmte (TVW) op. Mede hierdoor groeide het inzicht in de warmtetransitie;
- De regionale planMER heeft inzicht gegeven in welke gebieden er mogelijkheden zijn voor zonne- en windenergie. Dit inzicht vraagt om een herziening van de zoekgebieden voor zon en wind uit de RES 1.0 in de RES 2.0.

1.2 De RES 2024 bevat aanvullende informatie ten opzichte van RES 1.0 en is een opmaat naar RES 2.0.

De RES 2024 is een verrijking van de RES 1.0 met als uitgangspunt de kaders en afspraken die zijn vastgelegd in RES 1.0. Het document is bedoeld om inzicht te geven in de voortgang van de energiestrategie en in de strategie en aanpak richting 2030. In de RES 2024 is een toelichting opgenomen over het energiesysteem. Daarnaast introduceren we in de RES integraal programmeren als aanpak om samen met overheden, Liander en stakeholders te zorgen voor een toekomstbestendig energiesysteem. Inmiddels is er ook onderzoek gedaan naar collectieve warmtebronnen in onze regio en is een uitgebreid hoofdstuk opgenomen over de warmtetransitie.

1.3 Het college stemt in met de RES 2024 en het is aan de gemeenteraad om haar wensen en bedenkingen mee te geven aan het college.

RES 1.0 is vastgesteld door uw gemeenteraad. De kaders van RES 1.0 veranderen nu niet vanwaar het college de bevoegdheid heeft om de verrijkte RES vast te stellen. Om uw raad toch een mogelijkheid te geven om uw inzichten voor RES 2.0 mee te geven besluit u over de brief aan de GMR met daarin wensen en bedenkingen. Een conceptbrief hiervan is als bijlage toegevoegd. Deze brief wordt vervolgens door het college naar de GMR verstuurd. U kunt de reactie lezen op RES 2024, als aanvulling voor RES 2.0, vanuit de Adviesraad in bijlage drie.

Kanttekeningen

1.1 Door in te stemmen met RES 2024 worden onze Lingewaardse zoekgebieden voor zon en wind nog niet geborgd binnen de RES.

Het bod blijft hetzelfde als in RES 1.0 bij de RES 2024. Dit betekent dat er geen zoekzones worden toegevoegd. De eerder door de raad vastgestelde zoekzone zon staat niet in RES 1.0 benoemd waardoor deze geen status heeft binnen de regio en voor de verordening van de provincie Gelderland. Met als gevolg

dat er nu geen nieuwe zon- en windparken in de zoekzones vergund kunnen worden. Dit kan pas na vaststelling van RES 2.0. Dit nemen we dan ook mee naar de wensen en bedenkingen zodat het in ieder geval voor RES 2.0 staat genoteerd.

Financiën

Niet van toepassing

Communicatie en participatie

Voor de verrijking van RES 1.0 zijn gesprekken gevoerd op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau in onze regio. Ook hebben we input opgehaald in gesprekken met ontwikkelaars van zonne- en windenergieprojecten. Regionaal belanghebbenden, waaronder energiecoöperaties en natuur- en milieuverenigingen in Gelderland, hebben eveneens meegedacht. Sinds april 2024 zijn deze regionaal belanghebbenden vertegenwoordigd in de Regionale Adviestafel. De conceptversie van de RES 2024 is voorgelegd en besproken met de betrokken gemeenten in het Ambtelijk Platform Circulaire Regio (APCR), met de bestuurlijk trekker van de RES Arnhem-Nijmegen en met de belanghebbenden in de Regionale Adviestafel. Na het verwerken van alle feedback ligt nu deze definitieve versie RES 2024 voor.

De RES 2024 wordt op de website van de GMR Arnhem-Nijmegen gepubliceerd.
Het document wordt digitaal toegestuurd naar de betrokken zestien gemeenten, provincie, drie waterschappen en Liander, naar de regionaal belanghebbenden van de Regionale Adviestafel en andere stakeholders.

Voortgang

Na besluitvorming door uw raad neemt het college een besluit over de vaststelling van de verrijkte RES 2024. Met instemming van uw raad over de brief met de wensen en bedenkingen stuurt het college de brief naar de GMR. Hierna kan er gestart worden met de herijking van de RES. In het eerste kwartaal van 2025 starten we met de herijking, oftewel met RES 2.0. Daarin nemen we aanvullende zoekgebieden voor zonne- en windenergie op, die door de lokale gemeentebesturen zijn verankerd in een lokaal beleid. De RES 2.0 wordt met de regionale planMER, met een lokale aanvulling per gemeente, ter visie gelegd bij alle zestien gemeenten en de provincie.
Besluitvorming volgt dan medio 2025:

- Gemeenten: besluit door college en voor wensen en bedenkingen naar de gemeenteraad
- Provincie: besluit door gedeputeerde staten en voor consultatie naar provinciale staten
- Waterschappen: besluit door het dagelijks bestuur

Duurzaamheid

Door de RES 2024 als regio vast te stellen wordt het energiesysteem robuuster en betrouwbaarder.

Bijlagen

1. Regionale Energiestrategie Arnhem-Nijmegen 2024, verrijking RES 1.0
2. Concept brief wensen en bedenkingen
3. Advies vanuit de regionale adviestafel
4. Concept Raadsbesluit

Bemmel, 3 december 2024

burgemeester en wethouders van de gemeente Lingewaard,
de secretaris, de burgemeester,

drs. I.P. van der Valk dr. P.T.A.M. Kalfs